

การเปิดเขตการค้าเสรี (FTA) ของไทยกับอเมริกาใต้

สถานการณ์

อเมริกาใต้เป็นภูมิภาคที่มีประชากรรวมประมาณ 377 ล้านคน ประกอบด้วยประเทศที่มีขนาดเล็กและขนาดใหญ่ 12 ประเทศ ได้แก่ อาร์เจนตินา บราซิล ชิลี เปรู โบลิเวีย โคลัมเบีย เอกวาดอร์ ปารากวัย เวนესูเอลา อูรุกวัย ซูรินาเม และกายอานา

ทรัพยากรธรรมชาติของอเมริกาใต้อุดมสมบูรณ์มากทั้งแร่ธาตุ ปิโตรเลียม แก๊สธรรมชาติ และสัตว์น้ำ จึงเป็นผู้ส่งออกที่สำคัญของโลกในสินค้า ทองคำ ทองแดง ตะกั่ว อะลูมิเนียม เหล็ก ปิโตรเลียม และประมง ซึ่งจะสามารถเป็นแหล่งวัตถุดิบที่ดีให้กับไทยได้

ในภูมิภาคนี้มีการรวมตัวทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มเมอร์โคซัวร์ (Mercosur) หรือตลาดร่วมอเมริกาใต้ตอนล่างประกอบด้วยประเทศสมาชิก 5 ประเทศ คือ อาร์เจนตินา บราซิล ปารากวัย อูรุกวัย และเวเนซุเอลา โดยมีสมาชิกสมทบ คือ ชิลี เปรู โคลัมเบีย โบลิเวีย และเอกวาดอร์ กับกลุ่มแอนเดียน (Andean Community) ประกอบด้วยสมาชิก 4 ประเทศ คือ เปรู โคลัมเบีย โบลิเวีย และเอกวาดอร์

ถ้ารวมกันเฉพาะ 4 ประเทศ ได้แก่ อาร์เจนตินา บราซิล ชิลี และเปรู มีประชากรรวมประมาณร้อยละ 70 ของภูมิภาคและเป็นตลาดขนาดใหญ่ โดยมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจสูง ซึ่งหากนับรวมประเทศโคลัมเบียกับ 4 ประเทศนี้แล้วจะมีค่า GDP ในปี 2549 รวมกันประมาณร้อยละ 90 ของ GDP รวมทั้งภูมิภาค และถ้านับรวมประเทศเวเนซุเอลาเข้าอีกเป็นประเทศที่ 6 ค่า GDP รวมกันจะสูงเป็นประมาณร้อยละ 96 ของ GDP รวมทั้งภูมิภาค

การเปิดเขตการค้าเสรี (FTA: Free Trade Area)

ในทวีปอเมริกาใต้ ไทยได้ตกลงเจรจาจัดทำ FTA กับประเทศเปรูไปแล้วคาดว่าจะเสร็จสมบูรณ์ปลายปี 2550 นี้และจะมีผลบังคับใช้ในต้นปี 2551 โดยได้ลงนามในพิธีสาร (Protocol) เพื่อเร่งเปิดเสรีทางการค้าและอำนวยความสะดวกทางการค้า (Early Harvest) แล้วโดยเฉพาะในเรื่องกฎเกณฑ์ว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (Rules of Origin: ROO) ของสินค้าแต่ละรายการ สำหรับสินค้าที่ได้เคยตกลงจะเปิดเสรีไปแล้วมีประมาณร้อยละ 70 ของรายการสินค้าทั้งหมด ประกอบด้วยสินค้าที่จะลดอัตราภาษีเป็นร้อยละ 0 ในทันที ณ วันที่มีผลบังคับใช้จำนวนร้อยละ 50 และอีกร้อยละ 20 จะลดภาษีเป็นร้อยละ 0 ภายใน 5 ปี ทั้งนี้เขตการค้าเสรีไทย-เปรูจะมีผลสมบูรณ์ภายในปี 2558 สินค้าส่งออกสำคัญของไทยที่ได้รับประโยชน์จากการลดภาษีเป็นร้อยละ 0 ทันทีจากเปรู ได้แก่ รถปิกอัพ พรีนเตอร์ หลอดไฟฟ้า คอมพิวเตอร์ และเม็ดพลาสติก ขณะที่สินค้าที่เปรูได้ประโยชน์จากการลดภาษีของไทยเป็นสินค้าวัตถุดิบที่ไทยต้องการนำเข้าอยู่แล้ว อาทิ สินแร่ต่าง ๆ ได้แก่ ทองแดง สังกะสี และดีบุก ซึ่งคาดว่าหลังข้อตกลง FTA มีผลบังคับใช้จะทำให้การค้า 2 ประเทศขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และเปรูจะเป็นประตูเชื่อมการค้าของไทยไปสู่ภูมิภาคอเมริกาใต้ และช่วยให้ความสัมพันธ์ของไทยกับเปรูเพิ่มความใกล้ชิดยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศยังได้ศึกษาแนวทางการจัดทำ FTA ระหว่างไทยกับประเทศชิลีไปแล้ว และต่อไปมีนโยบายจะจัดทำ FTA กับกลุ่ม Mercosur ซึ่งอาจมีโอกาสนจะสามารถร่วมรับสิทธิประโยชน์ด้านภาษีกับประเทศภายในกลุ่มนี้ได้ด้วยในอัตราภาษีร้อยละ 0 อย่างไรก็ตาม แต่ละประเทศยังมีการเก็บภาษีอื่น ๆ อีกในอัตราที่สูง อีกทั้งมีมาตรการที่ไม่ใช่ด้านภาษี และเป็นการกีดกันทางการค้าอีกมาก

ดังนั้น หากมีการเจรจาเปิดเขตการค้าเสรีกับประเทศในภูมิภาคนี้ นอกจากจะเกิดประโยชน์ในเรื่องเป็นแหล่งวัตถุดิบด้านแร่ธาตุที่สำคัญของไทยได้แล้วยังเป็นช่องทางใหม่ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนไปจนถึงเกิดความร่วมมือด้านอื่น ๆ ของไทยให้เพิ่มขึ้น

โอกาสทางการค้าและการลงทุนด้านแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐาน

ประเทศคู่ค้าสำคัญตามลำดับของไทยในภูมิภาคนี้ ได้แก่ บราซิล อาร์เจนตินา ชิลี เอกวาดอร์ และเปรู ซึ่งจัดเป็นตลาดขนาดใหญ่ของภูมิภาค โดยการค้ารวมกับไทยในปี 2549 จำนวน 1,485, 616, 493, 175 และ 149 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ จึงมีลู่ทางขยายความสัมพันธ์ระหว่างกันได้อีกมากเนื่องจากเป็นภูมิภาคที่มีทรัพยากรแร่ธาตุและปิโตรเลียมที่อุดมสมบูรณ์อีกทั้งไทยอาศัยนำเข้าแร่ต่าง ๆ มาโดยตลอดที่สำคัญ คือ แร่สังกะสีจากเปรูมากถึง 1,428 ล้านบาท และแร่ทองแดงจากชิลีจำนวน 2,621 ล้านบาท ในปี 2549 ไทยจึงให้ความสนใจพิเศษเพื่อศึกษาศักยภาพในรายละเอียดของแต่ละประเทศเพื่อหาโอกาสขยายการค้าการลงทุนไปสู่ภูมิภาคนี้ต่อไป เช่นที่กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ได้ดำเนินการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำ FTA กับประเทศชิลีแล้ว

โดยศักยภาพการแข่งขันของไทยในอเมริกาใต้ใน 4 ประเทศหลักที่สำคัญ คือ บราซิล อาร์เจนตินา ชิลี และ เปรู หากพิจารณาตามส่วนแบ่งตลาดและอัตราการขยายตัวของแต่ละอุตสาหกรรมเมื่อปี 2549 แล้วโอกาสขยายการค้าและการลงทุนด้านแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานยังมีความเป็นไปได้สูง คือ อัญมณีและเครื่องประดับ พลาสติกและผลิตภัณฑ์ เคมีภัณฑ์ ซีเมนต์ รถยนต์ และส่วนประกอบ เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ ซึ่งประเทศบราซิล และ อาร์เจนตินา จะเป็นตลาดส่งออกรายใหญ่ลำดับที่ 1. และ 2. ของไทยในอเมริกาใต้

อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมมีข้อจำกัดที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการเปิดตลาดอเมริกาใต้ได้หลายประการ อาทิ ระยะทางที่ห่างไกลทำให้มีต้นทุนค่าขนส่งและค่าประกันภัยสูง ภาษาที่ใช้ส่วนมากเป็นภาษาสเปนกับโปรตุเกส การเปิด L/C มีต้นทุนสูง

สถานการณ์การค้า

การค้าระหว่างไทยกับอเมริกาใต้ในช่วงปี 2546-2549 ขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 28 ทั้งสองฝ่าย โดยฝ่ายไทยมีการส่งออกขยายตัวเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2545-2549 เป็นมูลค่าจำนวน 400.4, 566.2, 798.1, 1,201.4 และ 1,718.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ หรือเพิ่มขึ้นปีละร้อยละ 41-50 และการนำเข้ามีมูลค่าจำนวน 835.9, 1,231.9, 1,450.6, 1,751.9 และ 1,527.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม แม้ไทยมีแนวโน้มการส่งออกขยายตัวเพิ่มขึ้นแต่ยังคงเป็นฝ่ายขาดดุลโดยเริ่มมีดุลการค้าเป็นแบบเกินดุลเฉพาะเมื่อปี 2549 (ตารางที่ 1.)

ตารางที่ 1. การค้าระหว่างไทยกับอเมริกาใต้

มูลค่า : ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ปี พ.ศ.	มูลค่าการค้า	การนำเข้า	การส่งออก	ดุลการค้า
2545	1,236.3	835.9.	400.4	-435.5
2546	1,798.1	1,231.9	566.2	-665.8
2547	2,248.7	1,450.6	798.1	-652.6
2548	2,953.3	1,751.9	1,201.4	-550.5
2549	3,246.5	1,527.9	1,718.6	190.8

ที่มา : เอกสารการสัมมนาอเมริกาใต้: ชุมทรัพย์แห่งใหม่ไม่ไกลเกินเอื้อม (10 กรกฎาคม 2550)

สินค้านำเข้า ในปี 2549 สินค้านำเข้าของไทยจากทวีปอเมริกาใต้จำนวนมากเป็นอันดับ 2. และ 3. คือ การนำเข้าสินแร่โลหะอื่น ๆ แยกโลหะและผลิตภัณฑ์ 272 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และ เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์จำนวน 153 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

สินค้าส่งออก ในปี 2549 สินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่ไทยส่งออกมากที่สุดใน 10 อันดับแรกมี 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มรถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ กลุ่มเครื่องจักรกลและส่วนประกอบ กลุ่มเหล็กและผลิตภัณฑ์ โดยมีอัตราขยายตัวร้อยละ 35, 35 และ 42 ตามลำดับ

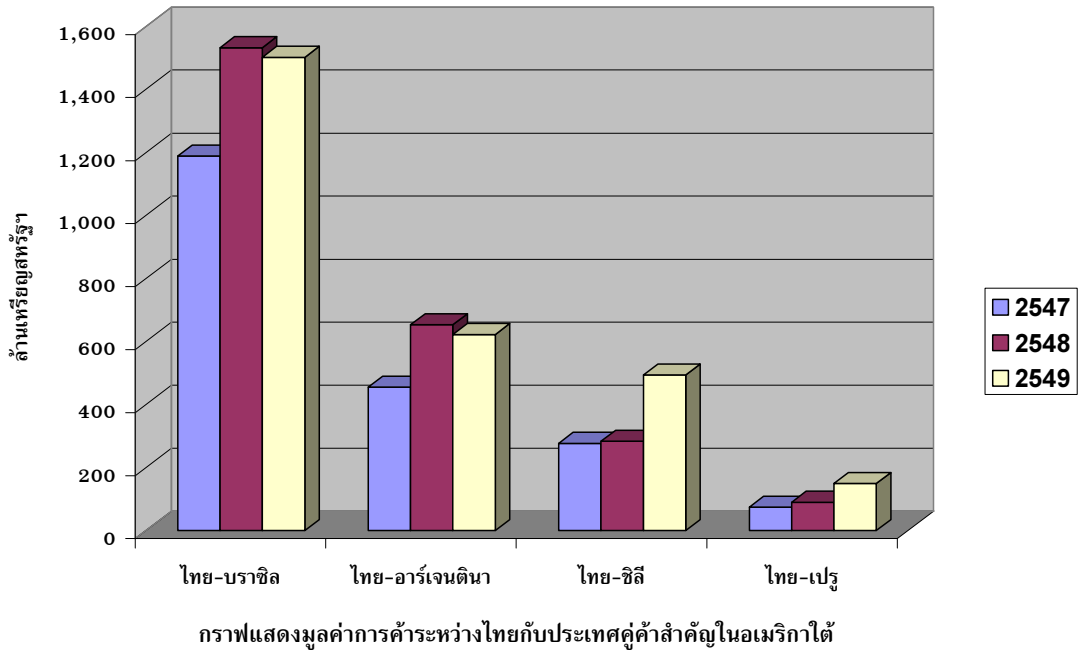
สำหรับการค้าของไทยกับประเทศบราซิล อาร์เจนตินา ชิลี และเปรู ซึ่งเป็น 4 ประเทศหลักนั้นตามสถิติการค้ามีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้น (ตารางที่ 2.) โดยประเทศบราซิลมีมูลค่าการค้าสูงสุดระดับ 1,188-1,500 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นสัดส่วนเกินกว่าร้อยละ 50 ของมูลค่าการค้ารวมของทั้งภูมิภาค อย่างไรก็ตาม สินค้าบางประเภทของแต่ละประเทศยังมีอัตราภาษีในระดับสูง ดังนั้น หากมีการเจรจาเปิดเขตการค้าเสรีน่าจะเป็นแนวทางช่วยให้มีการปรับลดลงได้ซึ่งจะสามารถช่วยให้การค้าขยายตัวได้มากขึ้น รวมทั้ง เพื่อลดข้อยุ่งยากในพิธีการศุลกากรที่มีกติกากและขั้นตอนต้องขออนุญาต

ตารางที่ 2. มูลค่าการค้าระหว่างไทยกับคู่ค้าสำคัญในอเมริกาใต้

มูลค่า : ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ประเทศคู่ค้า	2547	2548	2549
ไทย-บราซิล	1,188.2	1,532.3	1,501.5
ไทย-อาร์เจนตินา	454.6	652.8	622.0
ไทย-ชิลี	276.5	283.1	493.1
ไทย-เปรู	73.7	89.2	149.2

ที่มา : เอกสารการสัมมนาอเมริกาใต้: ชุมทรัพย์แห่งใหม่ไม่ไกลเกินเอื้อม (10 กรกฎาคม 2550)

สรุป

โอกาสจะเปิดเขตการค้าเสรีของไทยกับอเมริกาใต้ด้านการค้าสามารถเป็นไปได้ โดยเฉพาะสินค้าไทยแข่งขันได้ทั้งด้านราคาและคุณภาพเมื่อเทียบกับคู่แข่งอื่น ๆ ถ้าได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น การเปิดเจรจານำร่องให้แก่ภาคเอกชนก่อน การจัดการเรื่องโลจิสติกส์ การประชาสัมพันธ์สินค้าของไทย (Branding Thai Product) ให้ตลาดรับรู้มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง การจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้า (Distribution Centre) ที่ชิลีเช่นเดียวกับที่จีน สิงคโปร์ ไต้หวัน ตั้งไปแล้วหรือใน Free Trade Zone ที่เปรูเพื่อเป็นคลังสินค้า ตลอดจนการจัดหาแหล่งเงินทุนให้ เป็นต้น

ด้านการลงทุนในภูมิภาคนี้เมื่อเทียบกับอดีตที่ผ่านมาถือว่ามีความเสี่ยงลดลงมากจากปัญหาการเมือง ปัญหาเงินเฟ้อ ปัญหาหนี้สิน และภาวะเศรษฐกิจถดถอย แต่เมื่อเป็นแหล่งทรัพยากรแร่ธาตุที่น่าสนใจ ได้แก่ แร่ทองแดง สังกะสี เหล็ก ทองคำ ดีบุก ตะกั่ว แมงกานีส และบอไซด์ อีกทั้งเป็นภูมิภาคที่พร้อมให้การส่งเสริมการลงทุนและไม่กีดกันการลงทุนจากต่างชาติ จึงน่าจะเป็นเงื่อนไขที่ช่วยเอื้อให้ไทยได้ใช้โอกาสเพื่อหาช่องทางเข้าไปลงทุนหรือร่วมเป็นหุ้นส่วนเพื่อการจัดหาวัตถุดิบจากต่างประเทศโดยเฉพาะแร่ทองแดง แร่สังกะสี ที่ยังต้องอาศัยนำเข้าจากภูมิภาคนี้เป็นจำนวนมาก

กลุ่มส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ
สำนักพัฒนาและส่งเสริม
18 กรกฎาคม 2550